

Rapport

Datum: 7 juli 2005

Rapportnummer: 2005/194

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de Belastingdienst/Rijnmond bedragen van € 6.949 en € 750 die voor hem bestemd waren, heeft gestort op een rekening van een derde en niet bereid is tot verdere stappen om hem in het bezit te stellen van de hem toekomende bedragen.

Beoordeling

I. Algemeen

1. Rekeningnummer x stond tot begin 2004 op naam van Y werk-BV, een 100 procent dochter van Y BV. Voorafgaand aan het faillissement van Y werk-BV op 28 april 2004 is de tenaamstelling van de rekening veranderd in Y BV. Verzoeker was tot 31 mei 1988 directeur-groootaandeelhouder van Y BV.

2. De Belastingdienst heeft op 4 en op 10 augustus 2004 voor verzoeker bestemde bedragen gestort op rekeningnummer x. De storting op 4 augustus 2004 betrof een bedrag van € 6.949 als gevolg van een vermindering van de voorlopige aanslag inkomstenbelasting 2004 naar aanleiding van een namens verzoeker op 11 februari 2004 ingediend bezwaarschrift. De storting op 10 augustus 2004 betrof volgens de Belastingdienst een terugbetaling van € 750 als gevolg van een niet verwerkte betaling. Rekeningnummer x stond in augustus 2004 in het bestand van de Belastingdienst vermeld als de rekening waarop teruggaven aan verzoeker konden worden gedaan.

3. De Belastingdienst heeft de op rekening x gestorte bedragen zonder succes teruggevorderd van Y BV.

II. Ten aanzien van verzoekers klacht

1. Verzoeker klaagt er over dat de Belastingdienst/Rijnmond/kantoor Rotterdam (hierna: de Belastingdienst) niet bereid is tot verdere stappen om hem in het bezit te stellen van de hem toekomende bedragen.

2. De Belastingdienst stelt zich op het standpunt dat hij met de storting op rekening x bevrijdend aan zijn verplichtingen jegens verzoeker heeft voldaan. De Belastingdienst wijst er op dat rekeningnummer x in de periode tot 2002 herhaaldelijk door hem is gebruikt voor belastingteruggaven. De Belastingdienst voert ter onderbouwing van zijn standpunt aan dat van verzoeker geen bericht is ontvangen dat rekeningnummer x niet meer mocht worden gebruikt en dat teruggaven moesten worden gestort op een ander rekeningnummer.

3. Tijdens het onderzoek is niet gebleken van gegevens of aanwijzingen op grond waarvan moet worden aangenomen dat de Belastingdienst wist dat rekeningnummer x in

tegenstelling tot de situatie tot 2002 in augustus 2004 niet meer kon worden gebruikt voor teruggaven aan verzoeker.

4. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven.

Op grond van deze onderzoeksplicht - zoals die is vastgelegd in de artikelen 3:11 Burgerlijk Wetboek en 3:2 Algemene wet bestuursrecht (zie onder meer de rapporten 2002/308 en 2004/318 van de Nationale ombudsman) - had de Belastingdienst alvorens de bedragen van de beide teruggaven te storten op rekeningnummer x bij verzoeker dienen te verifiëren of deze rekening op dat moment voor de betrokken teruggaven kon worden gebruikt.

5. De Belastingdienst heeft ten aanzien van de terugbetalingen van 4 en 10 augustus 2004 niet aan de op hem rustende onderzoeksverplichting voldaan. De Belastingdienst heeft het rekeningnummer dat voorkwam in het vastgirobestand niet voor de betrokken teruggaven bij verzoeker geverifieerd.

Daaraan doet niet af dat verzoeker de Belastingdienst er niet over heeft geïnformeerd dat rekening x daarvoor niet langer kon worden gebruikt. Zo op dit punt al sprake is van een verwijtbaar nalaten van verzoeker - immers niet iedere belastingplichtige zal zich er steeds van bewust zijn dat de Belastingdienst een bestand aan rekeningnummers bijhoudt - disculpeert dit nalaten de Belastingdienst niet ten aanzien van het niet naleven van de op hem rustende onderzoeksverplichting.

Ook het argument van de Belastingdienst dat rekening x tot oktober 2002 regelmatig voor terugbetalingen aan verzoeker is gebruikt, doet niet aan bovenstaande af. Dit argument gaat immers voorbij aan de omstandigheid dat zich in het maatschappelijk verkeer op ieder moment omstandigheden kunnen voordoen die leiden tot wijziging in de beschikkingsmacht over giro- of bankrekeningen, zonder dat de Belastingdienst daarvan op de hoogte wordt gesteld. De Belastingdienst had zich er daarom van bewust moeten zijn dat het vastgirobestand niet noodzakelijkerwijs de actuele werkelijkheid weergaf.

Het bovenstaande vormt aanleiding tot het doen van een aanbeveling.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Belastingdienst/Rijnmond/kantoor Rotterdam is

gegrond ten aanzien van:

- het standpunt van de Belastingdienst dat hij bevrijdend aan verzoeker heeft betaald wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

AANBEVELING

De minister van Financiën wordt in overweging gegeven te bevorderen dat de Belastingdienst/Rijnmond de bedragen van € 6.949 en € 750 alsnog stort op een door verzoeker op te geven rekeningnummer.

Onderzoek

Op 28 januari 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift, gedateerd 27 januari 2005, van de heer G. te Zwijndrecht, met een klacht over een gedraging van de Belastingdienst/Rijnmond/kantoor Rotterdam (hierna: de Belastingdienst).

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Financiën, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de Belastingdienst verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Betrokkenen deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Verzoekers gemachtigde tekende op 11 februari 2004 bezwaar aan tegen een aan verzoeker opgelegde voorlopige aanslag inkomstenbelasting 2004. In het bezwaarschrift werd niet aangegeven op welke rekening een teruggaaf door de Belastingdienst zou moeten worden gestort.

2. In een mededeling van 7 augustus 2004 liet de Belastingdienst verzoeker weten dat als gevolg van de vermindering van de voorlopige aanslag een bedrag van € 6.949 zou worden bijgeschreven op girorekening x.

Reeds daaraan voorafgaand, op 4 augustus 2004, had de Belastingdienst het bedrag van € 6.949 gestort op rekeningnummer x. Op 10 augustus 2004 stortte de Belastingdienst ook een terugbetaling van € 750 als gevolg van een niet verwerkte betaling op

rekeningnummer x. Dit rekeningnummer stond niet op naam van verzoeker maar op naam van Y BV. Verzoeker was tot 31 mei 1988 directeur-grotaandeelhouder van Y BV. Verzoeker heeft tevergeefs het bedrag van Y BV teruggevorderd.

3. In een brief van 19 januari 2005 liet de Belastingdienst verzoeker het volgende weten:

“...deel ik u mede dat de niet-rechthebbende door mij is aangeschreven.

Deze heeft niet op mijn brief gereageerd.

Het bedrag van de teruggave inkomstenbelasting 2004 ad € 7.699,00 (...) werd op of omstreeks 4 en 10 augustus 2004 overgemaakt op rekeningnummer (x; N.o.).

Aangezien de onjuiste overmaking niet aan de Belastingdienst verwijtbaar is, zal ik mijn bemiddelingspoging staken. Ik raad u aan een en ander zelf met de niet-rechthebbende te regelen...”

B. Standpunt verzoeker

Voor het standpunt van verzoeker wordt verwezen naar de klachtformulering onder Klacht.

C. Standpunt Belastingdienst/rijnmond

In reactie op de klacht liet de Belastingdienst in een brief van 29 maart 2005 het volgende weten:

“...Vanaf 1998 tot en met 29 oktober 2002 heeft de Belastingdienst jaarlijks meerdere teruggaven (inkomstenbelasting, vermogensbelasting en houderschapsbelasting) gestort op rekeningnummer (x; N.o.). Dit rekeningnummer is ook opgenomen in het bestand Vastgiro als het rekeningnummer voor teruggaven van (verzoeker; N.o.). Op grond van welke informatie de Belastingdienst dit rekeningnummer voor teruggaven heeft geregistreerd, is niet meer te achterhalen. Tussen 29 oktober 2002 en 4 augustus 2004 (de datum van de vermindering van de voorlopige aanslag over 2004) hebben geen uitbetalingen plaatsgevonden. Er is van de zijde van (verzoeker; N.o.) in die periode geen bericht ontvangen dat aan hem uit te betalen bedragen naar een ander rekeningnummer dienden te worden overgemaakt.

(Verzoeker; N.o.) is tot 31 mei 1988 directeur-grotaandeelhouder geweest van (Y BV; N.o.). (Y BV; N.o.) hield tot 18 maart 2004 alle aandelen in (Y werk-BV; N.o.), van welke vennootschap (verzoeker; N.o.) eveneens (tot 1 januari 2000) bestuurder was. (Y werk-BV; N.o.) was eerder houder van rekeningnummer (x; N.o.) maar is op 28 april 2004 gefailleerd. Voor het faillissement is de tenaamstelling veranderd. Vanaf dat moment was (Y BV; N.o.) gerechtigde tot het saldo.

De ontvanger van de Belastingdienst/Rijnmond meent dat hij, nu van (verzoeker; N.o.) geen signaal is ontvangen dat toekomstige teruggaven op een ander nummer dienden te worden gestort, door overmaking van de twee bovenbedoelde bedragen op bankrekeningnummer (x; N.o.) bevrijdend heeft betaald. Immers, ook nadat (verzoeker; N.o.) was opgehouden aandeelhouder en/of bestuurder te zijn van bovengenoemde vennootschappen, zijn (tot 29 oktober 2002) regelmatig teruggaven van (verzoeker; N.o.) uitbetaald op rekening (x; N.o.)...”

Achtergrond

1. Burgerlijk Wetboek

Artikel 3:11

“Goede trouw van een persoon, vereist voor enig rechtsgevolg, ontbreekt niet alleen, indien hij de feiten of het recht, waarop zijn goede trouw betrekking moet hebben, kende, maar ook indien hij ze in de gegeven omstandigheden behoorde te kennen. Onmogelijkheid van onderzoek belet niet dat degene die goede reden tot twijfel had, aangemerkt wordt als iemand die de feiten of het recht behoorde te kennen.”

Artikel 6:34

“1. De schuldenaar die heeft betaald aan iemand die niet bevoegd was de betaling te ontvangen, kan aan degene aan wie betaald moest worden, tegenwerpen dat hij bevrijdend heeft betaald, indien hij op redelijke gronden heeft aangenomen dat de ontvanger der betaling als schuldeiser tot de prestatie gerechtigd was of dat uit anderen hoofde aan hem moest worden betaald.

2. Indien iemand zijn recht om betaling te vorderen verliest, in die voege dat het met terugwerkende kracht aan een ander toekomt, kan de schuldenaar een inmiddels gedane betaling aan die ander tegenwerpen, tenzij hetgeen hij omtrent dit verlies kon voorzien, hem van de betaling had behoren te weerhouden.”

2. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 3:2

“Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.”

3. Rapport Nationale ombudsman 2002/308

“...4. Ingevolge het bepaalde in artikel 6:34 Burgerlijk Wetboek (...) kan de Belastingdienst verzoekster alleen tegenwerpen dat hij met de storting op de rekening van de derde

bevrijdend heeft betaald indien hij op redelijke gronden heeft mogen aannemen dat de ontvanger van de betaling daartoe gerechtigd was of dat uit andere hoofde aan hem of haar moest worden betaald. Hiervan kan onder de omstandigheden van het geval alleen sprake zijn indien de Belastingdienst op redelijke gronden mocht aannemen dat de rekening waarop hij het bedrag heeft gestort, ten tijde van die storting stond op naam van verzoekster. Dit betekent dat de Belastingdienst op dat punt te goeder trouw moet zijn geweest als omschreven in artikel 3:11 Burgerlijk Wetboek (...), dat wil zeggen dat de Belastingdienst niet wist, maar ook niet behoefde te weten dat het betrokken rekeningnummer niet meer bij verzoekster in gebruik was.

5. Tijdens het onderzoek is niet gebleken van gegevens of aanwijzingen op grond waarvan kan worden gesteld dat de Belastingdienst op de hoogte was van het feit dat het betrokken rekeningnummer niet meer bij verzoekster in gebruik was. Verzoekster heeft de Belastingdienst niet geïnformeerd over de opheffing van de betrokken rekening. Ook is niet gebleken dat de Belastingdienst door de bank op de hoogte is gesteld van die opheffing, en de toekenning van het nummer aan een derde. Derhalve is aannemelijk dat de Belastingdienst niet wist dat het rekeningnummer niet meer op naam stond van verzoekster.

6. Met het overwogene onder 5. staat echter niet vast dat de Belastingdienst ook niet behoefde te weten dat het rekeningnummer niet meer op verzoeksters naam stond. Niet alleen op grond van het criterium van artikel 3:11 Burgerlijk Wetboek, maar ook op grond van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht rust op de Belastingdienst een onderzoeksplicht.

Voor de beoordeling van de vraag of de Belastingdienst in voldoende mate aan de op hem rustende onderzoeksplicht heeft voldaan, is enerzijds van belang dat verzoekster niet jaarlijks een aangiftebiljet van de Belastingdienst krijgt toegezonden waarop het bij de Belastingdienst van haar bekende rekeningnummer is afgedrukt en waarop haar de gelegenheid wordt geboden dit nummer te wijzigen. Anderzijds is van belang dat verzoekster op het door haar ingediende T-biljet bij de vraag naar het rekeningnummer voor een eventuele teruggaaf niets heeft ingevuld en dat zij de Belastingdienst niet heeft geïnformeerd over de opheffing van het eerder in het verkeer met de Belastingdienst gebruikte rekeningnummer.

7. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de Belastingdienst ten aanzien van de terugbetaling aan verzoekster in onvoldoende mate invulling heeft gegeven aan de op hem rustende onderzoeksplicht. Dit oordeel is gebaseerd op het volgende.

De Belastingdienst heeft niet zorgvuldig gehandeld door zonder onderzoek aan te nemen dat het rekeningnummer dat ruim vier jaar eerder door verzoekster was opgegeven, nog steeds bij haar in gebruik zou zijn. De Belastingdienst is daarmee voorbijgegaan aan de alleszins reële kans dat zich in die periode veranderingen hebben voorgedaan.

Ook gaat de Belastingdienst er ten onrechte van uit dat verzoekster wist of begreep dat haar oude rekeningnummer nog steeds in zijn administratie voorkwam. Verzoekster deed slechts incidenteel aangifte door middel van een T-biljet. Zij werd dan ook niet jaarlijks door een afdruk op het aangiftebiljet geïnformeerd over het in de administratie van de Belastingdienst voorkomende rekeningnummer. Bovendien wordt een T-biljet niet op naam uitgereikt, zodat daarop ook niet het bij de Belastingdienst bekende rekeningnummer is afgedrukt. Het kan verzoekster daarom niet worden verweten dat zij de Belastingdienst niet op de hoogte heeft gesteld van de opheffing van de betrokken rekening.

Verzoekster kan wel worden verweten dat zij bij de vraag naar haar rekeningnummer op het T-biljet niets heeft ingevuld. Gelet op bovenstaande had het echter voor de hand gelegen dat de Belastingdienst verzoekster in de gelegenheid had gesteld dit verzuim te herstellen en haar had gevraagd haar rekeningnummer alsnog op te geven, dan wel haar had gevraagd of het oude, nog bij hem bekende, rekeningnummer ook nu weer diende te worden gebruikt. Het is niet juist dat de Belastingdienst dit heeft nagelaten..."

4. Rapport Nationale ombudsman 2004/318

"...Nu de Belastingdienst stelt ten tijde van de storting van de teruggaven niet op de hoogte te zijn geweest van het gewijzigde rekeningnummer, kan de Belastingdienst verzoekster alleen tegenwerpen dat hij met de gedane storting bevrijdend heeft betaald indien hij op redelijke gronden heeft mogen aannemen dat de rekening waarop de storting heeft plaatsgevonden ten tijde van die storting op verzoeksters naam stond of dat de houder van die rekening tot de teruggaven gerechtigd was. Dit betekent dat ter zake op de Belastingdienst een onderzoeksplicht rust. Deze onderzoeksplicht is gebaseerd op artikel 3:11 Burgerlijk Wetboek..."